

PRESA MUNCITOREASCĂ ȘI SOCIALISTĂ, PRESA COMUNISTĂ DIN GALAȚI — 1888-1940*

TUDOREL OANCEA

După cum este cunoscut, în țara noastră, proletariatul începe să se afirme ca forță socială — cea mai înaintată forță socială — declanșând ceea ce va deveni ulterior o bătălie acerbă împotriva exploatării capitaliste — în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, deci în perioada când fondatorii socialismului științific — Marx și Engels — își formulaseră ideile și concepțiile de bază, publicaseră celebrul „Manifest al Partidului Comunist” și supuseseră criticii științifice concepțiile utopice proudhoniene, lassalleine și altele asemănătoare.

În evoluția sa, istoria a rezervat proletariatului rolul de hegemon în complexul și complicata luptă pentru transformarea revoluționară a societății omenestii. Eliberarea clasei muncitoare din România a constituit o necesitate și tot necesitate (la prezentul istoric vorbind) este și sarcina ca, eliberându-se pe sine, să elibereze și pe celelalte clase și păături sociale de sub robia capitalistă. Fiind purtătoarea înnoirilor sociale și politice, clasa muncitoare este unica clasă socială care are menirea nu să înlocuiască o formă de exploatare cu alta, ci să făurească o societate liberă de orice exploatare și asuprire. În care stăpîn pe destinele sale este doar poporul. Această face ca programul, formele și metodele de luptă — de la grevă și demonstrația de forță pînă la insurecție și revoluție — să fie cei mai importanți factori ai progresului social în realizarea misiunii istorice a clasei muncitoare.

Dacă evoluția societății de la capitalism la socialism are un caracter obiectiv, lichidarea orînduirii exploatare și instaurarea noli societăți lipsite de exploatare, construirea socialismului nu se înfăptuiesc de la sine: societatea socialistă este o operă conștientă a făuritorului ei — clasa muncitoare, este traducerea în viață a socialismului științific. Parcurgerea acestui drum, realizarea acestei misiuni, este asigurată de proletariat cu armele pe care și le făurește singur: conștiința forței și capacității sale sociale și politice, consecvență, unitate și solidaritate de nezdruccinat, organizațiile și partidul ei, ca detașament de avangardă, ca stat major al marilor bătălii revoluționare. Acestea însă s-au format într-un lung proces, în care mișcarea socialistă, mișcarea muncitorească de la începuturi a avut rolul principal, rol desăvîrșit în ultimii aproape 60 de ani de Partidul Comunist Român, cea mai înaltă formă de organizare, detașamentul de frunte al clasei muncitoare din țara noastră.

Dar, să încercăm să privim retrospectiv și să încercăm să prezentăm pe măsura posibilităților oferite de colecțiile îngălbenite de vreme, rolul și drumul parcurs de presa muncitorească, socialistă și comunistă gălățeană, așa cum a fost înființată și realizată de organizațiile muncitorești, de organizațiile altor pături sociale sub influența sau conducerea acestora, de organizațiile partidului comunist și organizațiile de masă din Galați.

O trecere în revistă a presei muncitorești și comuniste nu trebuie privită ca o simplă enumerare de titluri de ziare și reviste, ci în strinsă legătură cu istoria mișcării muncitorești comuniste — și în acest sens, nu putem să facem decît o prezentare a principalei, după opinia mea, problematici a celor 22 de publicații periodice apărute la Galați între 1888 și 1910 și numai referiri la bogata istorie a mișcării muncitorești și comuniste consumată în acest important centru, Galațiul.

Dealtfel, este știut că, proletariatul a găsit în porturi unul din locurile cele mai propice pentru organizarea luptei sale. La noi, ca oriunde, orașele portuare au fost arena unor mari bătălii de clasă. În porturi se concentrău mii de muncitori, în căutare de lucru și în speranța unui trai mai bun, cu toate că aici viața lor era destul de vitregă. Hamalii și docherii portuari erau obligați să ducă în spate saci de peste 100 kg cereale, să urce la înălțimi, pe pasarele înguste și șubrede, neasigurate, chereștea sau baloturi grele. Munca i-a determinat să se unească, să-și creeze organizații proprii și să desfășoare numeroase greve cu caracter economic și politic pentru schimbarea stării de lucruri în care se aflau.

Începuturile mișcării muncitorești din porturile române cuprind deceniile VII și VIII ale secolului al XIX-lea și se caracterizează prin ridicări spontane la luptă, proteste izolate și răzvrătiri anarhice împotriva exploatarelor.

Așa se face că presa muncitorească din porturi și bineînțeles și presa muncitorească gălățeană s-a dezvoltat, la fel, dealtfel ca în toată România în strinsă legătură cu etapele de dezvoltare ale mișcării muncitorești și socialiste.

Începuturile presei muncitorești gălățene coincid cu începuturile organizatorice ale muncitorilor, a lucrătorilor din cel ce era pe atunci cel mai mare port românesc, principal centru urbanistic și industrial al României ultimului sfert de veac al secolului trecut.

În Galațiul de atunci, dat fiind situația sa de poartă spre orient și orientul apropiat, literatura revoluționară, progresistă avea să fie cunoscută chiar din preajma începutului celei de-a doua jumătăți a secolului. Se vorbește că prin anii 1860 și 1870, a existat un depozit de literatură revoluționară, în tranzit, mai ales către Rusia. În deceniul al optulea, mișcarea socialistă cunoștea un teren fertil și se poate afirma că aici s-a realizat mai repede decît în alte centre ale țării, simbioza cunoscută dintre mișcarea muncitorească și socialistă.

Deși mai tîrziu decît în alte orașe, la Galați prima organizație a muncitorilor, Societatea „Înfrățirea muncitorilor“, înființată în decembrie 1887, depășește stadiul primar de unire a muncitorilor — organizații de ajutor reciproc și profesionale — fiind alcătuită de la început pe principiul de clasă, încercînd o coordonare, conducerea cunoscutelor greve de

atelierele C.F.R., gălățene, semnalul grevelor de la începutul anului 1888 din România, nefiind însă scutită de greșelile inerente începutului și epocii.

Statutul Societății „Înfrățirea muncitorilor” stipula că organizația era deschisă tuturor lucrătorilor de orice profesiune, în afara patronilor, și că făcea parte din „partida muncitorilor”, deși nu era încă un partid organizat care să conducă: și doar numai simpla menționare este dovada necesității lui.

La scurt timp după constituire, organizația — eu îmi voi permite să o numesc așa și nu asociație cum este categorisită de literatura de specialitate — își înființează primul său organ de presă, probabil în luna aprilie 1888, care este și prima gazetă muncitorească gălățeană, simbolic intitulată „FRĂȚIA”, și cu subtitlul, tot simbolic, „Gazeta partidei muncitorilor”, exprimând astfel năzuința muncitorilor din „România”.

Nu sînt cunoscute pînă acum primele numere, fapt ce face ca data înființării să fie obținută prin deducție, și tot așa și sarcinile ei, desprinse din editorialul numărului cinci al gazetei, care coincid însă cu sarcinile prevăzute de statutul Societății, „Înfrățirea muncitorilor”, publicat în ianuarie 1888. Lectura acestui editorial îți permite să desprinzi cu ușurință influența intelectualilor socialiști, a „grupului din Iași”, în frunte cu Ion Nădejde, care era în corespondență încă din 1887, poate chiar mai demult cu unii fruntași socialiști gălățeni. Publicațiile „Contemporanul”, „Revista socială” și „Muncitorul”, erau cunoscute atît în oraș cît și în satele fostului județ Covurlui, și poate fi presupusă influența directă asupra organizației gălățene, a primei sale gazete, „Muncitorul” ieșean fiindu-i probabil model.

În amintitul editorial se arată că apariția gazetei a fost determinată de faptul că „membrii partidei muncitorilor (socialiști) caută prin mijloace legale a deștepta pe toți muncitorii, arătîndu-le calea legilor spre a-și cauta drepturile, învățîndu-i a se organiza în partid politic deoebit de ai stăpînilor și a face și societății pe bresle, astfel ca să nu mai poată fi jefuiți de toți stăpîinii speculatori, oameni fără simțiri omenești, care n-au cruțat și nu cruță nici un mijloc... spre a se îmbogăți, denunțînd totodată opiniei publice... , faptele mișești și nedreptățile ce se făptuiesc contra muncitorilor în actuala societate”.

Retrospectiva presei muncitorești și comuniste gălățene, permite lectorului să urmărească, chiar dacă uneori fragmentat, evoluția mișcării, creșterea și maturizarea neconținută a clasei muncitoare, reacția promptă față de evenimentele și faptele sociale, politice, economice, culturale și științifice locale, naționale și chiar internaționale. Aceasta dovedește, sînt suficiente documente atestatoare, că populația gălățeană, masa era suficient de bine informată, chiar cînd gazetele lor își încetau apariția.

Dat fiind economia spațiului care ne stă la dispoziție vom încerca să desprindem și să le argumentăm, cîteva din preocupările, după opinia noastră, cele mai principale, prezente în numerele publicațiilor, pînă acum.

Pentru perioadele 1888 — 1893 și 1900 — 1910, ideea unui partid unic al clasei muncitoare este ideea care străbate ca un fir roșu toate publicațiile vremii.

Am văzut că prima gazetă, „Frăția“, se subintitulează „Gazeta partidei muncitorilor“, așa cum arătam, țel, năzuință, influență, iar editorialul amintit enunță unul din scopuri, organizarea „în partid politic deosebit de-al stăpînitorilor“. Organizația unică nu este numai dorită, pentru ea se luptă. Clarificarea ideologică, trezirea conștiinței de clasă, promovarea ideii de unitate și solidaritate, speranțe și chiar mai mult, o imagine, fie și numai schițată, a viitorului care aparține clasei muncitoare, atragerea în această luptă a țăranilor și, „proletariatului în haine negre“, cum sînt numiți intelectualii, iată ce poți desprinde, fără nici un fel de efort, din lectura unor articole publicate în periodicele vremii.

Numărul 6 al „Frăției“, relatează discuția unui redactor cu un grup de țărani cărora le-a făcut petiții și cărora le-au spus că scăparea muncitorilor este... în mîna lor, adică să-și facă un partid deosebit de al stăpînitorilor boieri și să aleagă pe viitor oamenii lor în sfatul țării... „căci numai „unirea muncitorilor și facerea unui partid deosebit de-al boierilor... este scăparea lor“.

Ideea unității claselor și păturilor sociale exploatate este subliniată în articolul „Săraci în haine negre“, scris de un muncitor, care arată: „Funcționarii trebuie să se unească între ei și muncitorii, meseriașii și țăranii să alcătuiască marele partid al tuturor muncitorilor. Precum toți stăpînitorii s-au unit între ei pentru ca să poată ține sub stăpînire mulțimea, tot așa și toți asupriții, fie învățați, fie simpli muncitori, trebuie să se unească între ei“.

Autorul articolului, încearcă să exprime cît mai clar și concret misiunea principală a viitorului partid al muncitorilor și de aceea repetă foarte des necesitatea ca acesta urmează să lupte pentru a dobîndi puterea stăpînitorilor. În cuvinte simple și directe el vrea să arate că înțelegea în spirit revoluționar, unitatea tuturor celor asupriți sub conducerea unui partid politic independent. În constituirea partidului și cu ajutorul acestuia se va putea cuceri puterea politică și introduce egalitatea în relațiile sociale, deoarece „atunci nu vor mai fi nici un fel de „șlehte sau cete“ cu interese deosebite“.

Este interesant de subliniat faptul că în mintea autorului era precisă ideea că rolul deosebit în lupta pentru eliberare socială îl au muncitorii, lupta celorlalte categorii de exploatați fiind sortită eșecului, dacă nu se vor alătura proletariului. Articolul conchidea: „funcționarii trebuie să se gîndească că suferințele lor sînt ca și a celorlalți muncitori... Atunci cînd veți înțelege acest interes comun cu ceilalți muncitori, atunci cînd vă veți uni cu ei și veți lucra împreună, nu veți fi asupriți și umiliți“.

Problema constituirii partidului este și mai pregnant subliniată în preajma constituirii P.S.D.M.R., în paginile gazetei „Lucrătorul“, apărută între 18 octombrie 1892 și 23 februarie 1893, care militează în principal pentru acest scop. Însăși apariția ziarului a fost determinată de intensificarea „propagandei socialiste“ de luptele greviste ale muncitorilor, dovedită cu prilejul grevelor de la fabrica Goetz.

Amintind despre manifestările de solidaritate cu greviștii de la Goetz ziarul sublinia avantajele pentru clasa muncitoare, când muncitorii din întreaga țară se vor uni sub steagul partidului propriu.

„Dacă numai o parte din masă a lucrătorilor s-a pus în mișcare, organizându-se, și totuși am câștigat... ce s-ar întâmpla mâine când toată suflarea muncitoare din Galați s-ar adăposti sub cutele steagului roșu !... Clasele astăzi stăpînitoare sînt putrede și muncitorimea... în curînd îi va veni vremea să ia în mînă cîrmuirea țării“, se arată în numărul din 18 octombrie 1892. În același articol se lansează îndemnul la acțiuni hotărîte, la folosirea momentului prielnic, la cheltuirea întregii energii, a întregului timp liber, pentru propagandă în favoarea constituirii partidului. Ziarul publică în două numere proiectul de program al partidului, o reproducere în linii mari a celui elaborat de Dobrogeanu-Gherea în 1886, cu expunere de motive, cu confuziile și influențele oportunismului vremii. Aceasta a dat loc la unele dispute chiar în paginile ziarului între muncitori și intelectuali socialiști din conducerea clubului muncitorilor, dispute prezente dealtfel și în gazeta „Frăția“ și în „Calendarul pozitivist“ din 1892, primul calendar muncitoresc.

Cred că reproducerea citorva citate ne vor permite să înțelegem cele două poziții care s-au înfruntat încă din primii ani ai organizării muncitorimii, ai apariției primelor gazete muncitorești gălățene ; cea a muncitorilor care vroiau ca partidul să fie rezultatul unirii tuturor forțelor celor exploatați, iar sarcina principală a acestuia, cucerirea puterii și folosirea ei pentru lichidarea vechii orînduiri ; și cea a intelectualilor socialiști care doreau ca principalul țel al partidului să fie activitatea de propagandă pentru cucerirea libertăților democratice înscrise în programul cercurilor socialiste din 1886, cu respectarea celor legale.

Muncitorul Radu Gîrneată în 6 decembrie 1892 scria în articolul „Boieri și mojiți“ : „Să ne luăm nădejdea de la stăpînii noștri... Numai noi, prin noi înșine, putem face ceva... Iar în încheiere : „...muncitorii... trebuie să se unească să se strîngă și ei într-un partid, care să dea jos pe boieri (sensul este larg), iar pentru aceasta, toată muncitorimea din Galați și din țara întreagă să se adune împrejurul steagului roșu... căci numai atunci vom putea începe cu izbîndă războiul împotriva stăpînitor...“

Zidarul Dimofte Sandu în numărul din 13 decembrie 1892, într-o chemare către muncitori scria : „... sînt semne că suferințele noastre nu vor fi veșnice, se ridică... partidul cel mai numeros al norodului muncitor. El strigă... noi prin puterea noastră facem toate bunătățile de care se folosesc cei ce au pus mîna pe putere. Să ne unim cu toții și să cucerim puterea... Nu pomană, ci cu toții să facem ca cel ce muncește să trăiască, iar cel ce nu să moară“.

Pe aceeași linie se înscrie și articolul lemnarului I. Renea din 18 decembrie, care își încheie articolul astfel : „Proletari, numai atunci vom scăpa de grele și nedrepte munci, cînd cu toții... ne vom uni și vom alege dintre noi pe cei destoinici să-i trimitem la palate, ca ei singuri să croiască legi drepte și înțelepte pentru clasa muncitoare“.

În același timp, Zamfir Filotti, avocat membru al comitetului executiv al clubului și al redacției ziarului scria că muncitorimea din Galați și de pretutindeni să ia aminte că „lupta socialiștilor de la noi nu poate viza transformarea imediată a ordinii sociale actuale, pentru că această transformare atârână cu desăvârșire de transformarea deja efectuată în țările mai înaintate“. Partidul urmează să facă nu numai „pregătirea socială și materială“, adică arată Z. Filotti „întinderea socialismului în acea parte a tinerimii burgheze care e mai multă și mai generoasă“, pentru că „la noi clasele nu sînt deosebite așa de hotărîtor... de aici urmează acea moderațiune a tacticii socialiste la noi, mersul ei pe căile strict legale“.

Ideea refacerii partidului după 1900, este de asemenea principala prezență în presa apărută pînă în 1910.

„Vrem legalitate“ este una din gazetele apărute în 1908, apărută ca o reacție după singeroasele răscoale din 1907, cînd orașul Galați, deține o pondere importantă în mișcarea muncitorească din România, cunoscînd o creștere rapidă a muncitorilor organizați.

Am putea spune fără teamă de greșală că stringerea rîndurilor clasei muncitoare gălățene, intensificarea luptei și propagandei socialiste, înființarea publicațiilor proprii, după sau în timpul marilor lupte, a asprelor represalii guvernamentale, este o trăsătură particulară a mișcării muncitorești gălățene. Cîteva date ar susține această aserțiune: Societatea „Înfrățirea muncitorilor“ se înființează în preajma grevelor din ianuarie, februarie 1888; tot atunci, și mai ales după răscoalele țărănești din 1888 (aprilie) apare gazeta „Frăția“. După 1907, apare „Vrem legalitate“ care concentrează, datorită stării organizatorice pe frunțașii mișcării muncitorești în țara noastră: I. C. Frimu, M. Gh. Bujor, dr. Ottoi Călin, N. D. Cocea, Mișu Ionescu etc.

Revenind la gazeta „Vrem legalitate“, cu colaborarea virfurilor clasei muncitoare — amintiți puțin înainte — articolele celor două numere — cîte s-au găsit, scrise într-un limbaj virulent sînt un adevărat rechizitoriu, evidențiază antagonismul ireductibil dintre muncă și capital. Coloanele gazetei sînt străbătute de ideea refacerii organizației politice a clasei muncitoare, a partidului proletariatului.

Atacul mai ales este îndreptat împotriva fostului socialist, Ion Atanasiu, prefectul liberal a acelor zile, care ignorînd și bruma de libertăți burghezo-democratice prevăzute de Constituție, începuse adevărată campanie împotriva muncitorilor. Cîștigarea procesului împotriva prefectului, a fost considerat un adevărat succes.

Lupta pentru refacerea partidului, ținta mișcării muncitorești, este concentrată în articolul „Ce datorăm liberalilor“ al lui I. C. Frimu, care în încheiere își exprimă convingerea că muncitorii gălățeni, dat fiind represaliile administrației prefectoratului I. Atanasiu, „vor intra în rîndurile partidului lor de clasă, în partidul socialist“ (6 februarie 1908).

Obiectivul tactic imediat însă produs de gazetă, dat fiind situația specială, în care se afla clasa muncitoare din România, era întărirea organizatorică a sindicatelor, cuvântul de ordine fiind : „Muncitori, intrați în sindicatele voastre !“.

Dr. Otto Călin, în articolul „Socialismul nu pierde la atitudine împotriva falsei idei a neviabilității socialismului în țara noastră, arătând că reacționarismul a putut „cel mai mult să potolească pentru un moment focul aprins al luptei“ și conchide că „socialismul român nu pierde, ci crește“.

Optimismul gazetei este pregnant în toate articolele susținând că spre izbândă duce „însăși evoluția naturală a societății, pe care nici o stavilă omenească nu o poate opri...“.

Nu este consemnată existența nici unei gazete în preajma făuririi partidului marxist-leninist, partidului comunist, pentru că după cum este știut după 1916, au fost interzise toate gazetele muncitorești și socialiste. Este însă cunoscută poziția grupărilor comuniste gălățene, de care însă nu ne ocupăm, nefiind în tema noastră alte documente în afară de presă.

Problema constituirii partidului clasei muncitoare susținută de presa gălățeană de la începuturile ei, refacerea acestui partid, după 1900, nu a fost de altfel așa cum am mai amintit, tratată în mod izolat și ca un scop în sine. Asigurarea unei largi adeziuni în mase, atragerea acestora la lupta organizată, a tuturor păturilor sociale, îndeosebi a țăranimii și intelectualității, este tot atât de prezentă în paginile presei muncitorești.

Chiar de la începuturile ei, presa muncitorească a fost simțită ca principal ajutor în lupta pentru apărarea drepturilor sau pentru smulgera acestora de mâinile burgheziei, pentru apărarea individuală sau colectivă a celor exploatați și prigoniți.

Țărănimia județului Covurlui, a găsit un real sprijin în gazeta „Frăția“ cu prilejul răscoalelor din 1888. Redacția gazetei era locul de întrunire a muncitorilor și țăranilor. Redacția redacta plângeri, delegații lor mergeau în sate, articolele lor demascau fărdelegile moșierimii și arendașilor, făceau cunoscute opiniei publice atitudinea administrației.

Țăranii din Tulucești, Șivița, Slivna, Tuscani, Balintești, Foltești și Frumușița au primit un real sprijin din partea gazetei : Ei scriau gazetei, sau se prezentau la redacție, care le redacta plîngerile, le publicau doleanțele și abuzurile a căror victime fuseseră, publicau acțiunile de solidaritate ale muncitorilor cu lupta țăranimii ba chiar le și inițiau, atrăgînd astfel represaliile autorităților.

Faptul că tot timpul răscoalei, cercul muncitorilor redacția gazetei „Frăția“, Societatea „Înfrățirea muncitorilor“ a fost centrul de atracție pentru muncitori și țărani, a avut urmări dintre cele mai pozitive asupra dezvoltării conștiinței și simțului de clasă. Ideile socialiste erau interpretate prin prisma intereselor de clasă. Unitatea dintre muncitori și țărani era prezentată în coloanele ziarului, în pofida vederilor unor conducători socialiști care cereau dezavuarea de către muncitorime a răscoalelor.

Publicind articole ca, de pildă „Care este cauza răscoalelor țărănești?” nr. 5 din 15 mai 1888 al gazetei „Frăția” demască atitudinea administrației, ce căuta țapul ispășitor în rindurile muncitorimii. În articol se scria: „Și cu toate acestea se mai găsesc căpăținoși, în frunte cu dl. ministru al justiției, care să ne acuze pe noi! Afle acești oameni că cauza răscoalelor țărănești este vitrega administrațiune, că a fost și este și, pentru nefericirea poporului, va mai fi mult timp și care a adus pe țăranul român într-o stare de mizerie îngrozitoare!

Cînd țăranului i-a ajuns cuțitul la os... mai trebuie oare să venim noi socialiștii să-i răsculăm?

Deci, dacă stăpînirea nu va căuta un remediu radical,... apoi va trebui să înceapă de pe acum să se gîndească...“ amintind astfel încă de pe atunci ceea ce avea să fie roșul 1907.

Pe această linie se înscriu și articolele din „Vrem legalitate”, din „Dreptatea” (1908—1909) sau „Poporul” (1915).

Dar nu numai țăranii au fost obiectul influenței ideologice a presei muncitorești ci toate păturile sociale asuprite, așa după cum am mai arătat, intelectualii ocupînd unul din locurile principale.

Cel mai concludent ni se pare articolul din Teodor Cucuruz (desigur un pseudonim) „Proletari intelectuali”, publicat de „Lucrătorul” la 15 noiembrie 1892, pentru problematica lui clară, pentru frumoasa documentare ideologică a autorului, fiind o dovadă a cunoașterii principalelor lucrări ale lui Marx și Engels, încă din această perioadă.

„Nu toată lumea se ocupă de economia politică și nu la toți le-a căzut în mină o scriere socialistă. Nu e de mirare deci că la așa-zisa pătură cultă a proletariatului să se găsească oameni care să nu știe de cuvîntul burghez și proletar, de existența claselor sociale și de lupta dintre ele...”

Mai întii pentru că scrierile socialiste nu sînt așa de răspindite... Apoi toți acești proletari intelectuali și-au cîștigat cultura lor în școalele burgheziei, unde au fost făcuți oarecum improprii pentru socialism”.

Și într-un lung articol autorul arată care sînt cauzele care îi făceau pe intelectuali să nu intre în mișcare pentru ca în final să vină cu argumente pentru revendicări imediate, pentru funcționari, magistrați etc., conchizînd: „Proletarii intelectuali, proletarii în haine negre, cum se mai numesc, să nu vadă nimic degradator în cuvîntul proletar, care arată starea lor socială. Proletar e orice om care n-are ca venit decît munca sa, ca să poată trăi. Și a munci nu e o rușine!”.

Problematica funcționarului o găsim prezentă mai ales în Gazeta „Dreptatea” din 1908—1909, unde dezbaterile pentru clarificarea ideologică a îmbrăcat cele mai diverse forme, plecîndu-se însă de la revendicările imediate, pentru a-l convinge la înregimentare în mișcarea sindicală, lăsînd loc însă și pentru perspectiva viitorului, mărît în egala măsură și pentru muncitor și pentru intelectual.

Este de la sine înțeles că după înființarea Partidului Comunist Român, problematica abordată de presa comunistă este cu mult mai complexă și situată pe un plan superior. Dar tot așa de bine înțeles este și faptul că în condițiile terorii burghezo-moșierești, și polițist-fasciste,

Însăși apariția unui organ de presă comunist era un act de mare curaj, un risc pe care comuniștii gălățeni l-au încercat cu prețul libertății și vieții lor.

Între anii 1915 și 1927 cel puțin după cunoștințele de până acum există un hiatus în activitatea de presă muncitorească și comunistă gălățeană. Explicabil, dacă avem în vedere că apariția lor a fost interzisă în 1916, că, după ce muncitorii gălățeni și-au spus cuvântul împotriva războiului imperialist și apoi favorabil pentru apărarea patriei și desăvârșirea unității naționale, prin gazeta „Poporul” organ al P.S.D. secția Galați, din 1915, și-au îndreptat toată energia și efortul către acest interes comun.

După terminarea războiului eforturile au fost îndreptate pentru înființarea partidului, pentru refacerea morală și materială, apoi lupta împotriva teroarei dezlănțuite contra comuniștilor, în condițiile unei crunte ilegalități.

Cu toate acestea între 1927 și 1940, au apărut la Galați 14 organe de presă, cu o durată mai mult sau mai puțin efemeră.

Credincios tradiției sale, proletariatul gălățean a reacționat prompt în fața celor mai mari și importante evenimente ale perioadei interbelice și anume, criza economică și apariția fascismului german.

Chiar dacă am recurge numai la argumentul statistic, în ce privește presa se înțelege, este suficient să ne dăm seama de aceasta.

Din cele 14 organe de presă tipărite în perioada amintită, zece au apărut ori au continuat să existe în perioada 1929 — 1934, în perioada deci a evenimentelor amintite.

În ordine cronologică ne permitem să le prezentăm: „Informatorul” ieșit de sub tipar în ianuarie 1929, ca organ al Comisiei Sindicatelor Unitare din Galați. „Farul Roșu” apărut începând din 1930 până în aprilie 1932, multiplicat la șapirograf și apoi dactilografiat, ca organ al Comitetului local al Partidului și Uniunii Tineretului Comunist; „Dunărea roșie” apărută în mai 1932, multiplicat la gestender, ca organ al navigatorilor; „Libertatea” apărut între 7 octombrie 1932 — 5 februarie 1933, ca organ politic-muncitoresc, tipărit legal, sub conducerea organizației locale a partidului; „Tinerimea muncitorească C.F.R.” apărută între 30 iulie — 30 septembrie 1932, revistă de literatură, știință, teatru, versuri, sport etc., cu apariție lunară, sub conducerea Cercului cultural Tineretul C.F.R., Galați, aflat sub influența organizației Partidului Comunist; „Luptătorul ceferist”, ziarul de fabrică al atelierelor C.F.R. Galați, apărut în iulie 1933, „Drumul celor ce muncesc”, apărut în decembrie 1933, ca organ al Comitetului local al Ligii Muncii — Galați; „Orizont nou”, organ al salariaților particulari, apărut între 15 aprilie — 26 octombrie 1934, cu un pronunțat caracter antifascist și antișovinist; „Îndrumarea”, revistă bilunară antifascistă apărută la 27 octombrie 1934, ca publicație legală; „Farul Dunării”, organul Comitetului regional „Dunărea de jos” al Partidului Comunist din România, nu se știe când a apărut dar a încetat însă în septembrie 1934.

Desigur că și celelalte reviste și gazete apărute ulterior ca „Făclia”, revistă literară, socială și economică tipărită legal între 24 august 1935

și 9 ianuarie 1936 „Goarna” organul regional al Partidului Comunist din România, apărut la 1 ianuarie 1937 sau „Dunărea Roșie” organ al Comitetului regional al Partidului Comunist din România, „Regiunea Dunărea de jos”, apărut în 1940, se înscriu în problematica evenimentelor deceniului al patrulea.

Firul roșu care străbate această problematică, alături de revendicări, de mobilizare în cadrul sindicatelor, a Blocului Muncitoresc — Țărănesc, este problema Crizei economice, a luptei clasei muncitoare în aceste condiții, a luptei împotriva fascismului și legionarismului.

În „Cuvîntul înainte” al „Farului Roșu” din aprilie 1932 se spune: „Farul Roșu reapare tocmai cînd lipsa lui se simțea tot mai mult în rîndul clasei muncitoare din Galați, cînd burghezia caută ieșirea din criză pe spinarea maselor trudite din Galați și județul Covurlui. El are sarcina... de a conduce luptele de clasă ale muncitorimii pentru ieșirea revoluționară din criză, completînd și precizînd ideologic și teoretic astfel apelul publicat în „Informatorul” din 1 februarie 1929.

Pe aceeași linie se înscrie și „Dunărea Roșie” din 1932 și „Libertatea” (1932—1933), care își propune să mobilizeze masele într-un sindicat revoluționar și de a-i strînge în jurul Blocului Muncitoresc-Țărănesc. De asemenea în articolele „Congresul împotriva războiului” (Amsterdam 1932) sau „Manifestul Congresului antirăzboinic de la Amsterdam”, iau atitudine împotriva pregătirilor unui nou război.

„Libertatea”, publicație legală, organ politic muncitoresc, în editoriaul primului număr scrie: „Libertatea va fi un... organ de luptă neșovăitoare pentru interesele de clasă ale muncitorimii și tuturor păturilor exploatate de capitalism. În rîndul clasei muncitoare vom lupta pentru înfăptuirea Frontului unic peste capul tuturor celor interesați în menținerea domniei burgheze, fie să se prezinte fătîș ca apărători ai capitalismului, fie sub masca socialistă de dreapta sau „stînga”, îmbogățind astfel problematica și răspunzînd unora dintre cele mai arzătoare probleme teoretice a luptei comuniștilor.

Reacția presei gălățene față de instaurarea nazismului german, față de agitațiile și încurajarea fascismului în România a fost promptă, înscriindu-se în linia generală a politicii partidului comunist, a maselor populare din țara noastră. Articole ca: „Fascismul” din „Drumul celor ce muncesc”, „Primejdia fascismului”, „Mișcarea antifascistă și tineretul”, publicate în „Îndrumarea” ori „De ce luptă muncitorimea contra fascismului?”, „Pacea poate fi salvată”, „Cine sînt șefii gărzii de fier?”, „13 Decembrie”, „Drumul de salvare al popoarelor din România”, publicate de „Goarna” și respectiv „Dunărea Roșie”, sînt revelatoare prin combativitatea și claritatea demascatoare a pericolului fascist, încurajat de guvern și partidele politice burgheze.

Reproducerea unui fragment dintr-un articol din „Îndrumarea” ne scutește de alte considerații:

„Fascismul este teroarea cea mai cruntă a capitalismului în destrămare, îndreptată împotriva claselor producătoare de șomaj, boli, impozite, mizerii, lipsuri, suportă înăbușite torturi și crime. Spre a se deba-rasa de toate aceste inconveniente, fascismul tinde spre înăbușirea nemul-

rumirilor în sânge, pregătind cel mai groaznic măcel ce a avut vreodată omenirea.

Ca o ripostă a maselor oprite și ca o rezultantă a necesității de luptă împotriva războiului și a fascismului, a luat naștere mișcarea antifascistă. Ea își propune față de pericolul fascist și războinic, unirea tuturor forțelor antifasciste ca singura garanție de împiedecare a introducerii fâțișe și la noi în țară... /și/ ... va lupta... împotriva terorii și împotriva războiului care distruge ultimele rămășițe de civilizație“.

Populația Galațiului de astăzi poate fi mândră și recunoscătoare înaintașilor ei, care, alături de clasa muncitoare din întreaga țară, au avut curajul și clarviziunea de a fi participanți la prima manifestare hotărâtă și de amploare pe plan internațional împotriva pericolului nazist.

Aceasta era directiva Comitetului Central al Partidului după cum se subliniază și de către Gazeta „Goarna“. Presa gălățeană a luptat împotriva principalului pericol pentru existența omenirii, fascismul și războiul, aplicând în viață Directivele „Comitetului Central al Partidului nostru — statul major al revoluției proletare din România în lupta de dezrobire a clasei muncitoare de la orașe și sate...“

Presa comunistă ilegală și-a putut îndeplini misiunea sa pentru că a aplicat principiul spiritului de partid, militând pentru adevărul comunist și fiind în permanent contact cu masele ale căror interese le apăra.

O imagine concretă de ceea ce a însemnat scoaterea unui organ de presă la Galați, ne oferă amintirea lui Miron Constantinescu, membru al Secretariatului Comitetului regional de partid „Dunărea de jos“ — ocupându-se cu sarcinile de propagandă în 1940, referitor la tipărirea gazetei „Dunărea Roșie“.

Condițiile erau deosebit de grele: teroare legionară, exploatare sporită, foametea, cartiere întregi ale orașului dărimate de cutremur. În cele trei luni de activitate continuă, în împrejurările unei aspre conspirativități, colectivul de redacție al ziarului a reușit să facă să apară publicația „Dunărea Roșie...“

Această activitate a fost întreruptă în ianuarie 1941, în urma unei provocări a siguranței antonesciene, care a folosit un agent adus din București. Cîteva zeci de muncitori și intelectuali au fost arestați... Printre apărătorii acuzațiilor un rol de seamă l-a avut tov. Ion Gheorghe Maurer, venit special din București. Condamnările au fost însă dictate de guvernul antonescian și au reprezentat, de pildă, în cazul meu 10 ani de muncă silnică și 10 ani de degradare civică“.

Activitatea de publicistică comunistă a încetat la Galați odată cu instaurarea regimului antonescian, fiind reluată în anul 1944, după eliberare, în noul context al vremurilor, determinat de insurecția armată, de începutul revoluției populare, în focul luptei pentru cucerirea puterii — țel exprimat atît de frecvent în presa muncitorească și comunistă de pînă atunci.

**LA PRESSE OUVRIÈRE ET SOCIALISTE,
LA PRESSE COMMUNISTE DE GALATZI (1888—1940)**

Résumé

Le processus de la formation de la conscience de classe, l'idée de l'établissement de l'esprit ouvrier, la relation entre le mouvement ouvrier et le socialisme-scientifique, la lutte pour la création du parti révolutionnaire des travailleurs, le contenu et la forme de la résistance contre le fascisme, l'attitude contre les désastres de la guerre, toutes les problèmes spécifiques pour les ouvriers de Galatzi en ce qui concerne les années 1888—1940, sont des problèmes qu'on trouve dans les 22 publications de la presse ouvrière et socialiste, de la presse communiste de Galatzi.

En commencement par le passage entre la première organisation „La fraternité“, et puis par „Le travailleur“ ou „Voulons la légalité“ et encore par les 14 publications parues en 1927—1940 on met en évidence l'unité et la continuité du mouvement ouvrier de Galatzi située sur le tableau général de l'affirmation du prolétariat comme force politique en Roumanie.